

**Perspectivă asupra examenului de legalitate
a actului de sesizare a instanței****Teodor Munteanu**

Master Științe Penale

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Rezumat: Acest articol își propune să analizeze obiectului examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței, prezentând o perspectivă asupra distincției dintre noțiunea de „legalitate” și cea de „regularitate” a rechizitoriului. În acest scop, în prima parte a articolului vor fi analizate dispozițiile legale, interpretările doctrinare și opiniile de specialitate, respectiv evoluția jurisprudenței dezvoltate în materia verificării legalității rechizitoriului. În a doua parte, vor fi expuse condițiile prin intermediul cărora se analizează legalitatea soluției de trimitere în judecată, parte componentă a examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței.

Cuvinte cheie: legalitate, regularitate, rechizitoriu, camera preliminară, legalitatea soluției de trimitere în judecată.

Perspective on the legal examination of the indictment

Abstract: This article seeks to analyze the object of the legal examination of the indictment, presenting a perspective on the difference between the notions of „legality” and „regularity” of the indictment. For this purpose, in the first part of the article there will be analyzed the legal provisions, doctrinal interpretations and expert opinions, respectively the evolution of the case law developed in the field of verifying the legality of the indictment. In the second part, there will be analyzed the legal conditions regarding the legality of the disposition of referral to court, as a component of the legal examination of the indictment.

Key words: legality, regularity, indictment, preliminary chamber, the legality of the disposition of referral to court.

INTRODUCERE

Unul dintre cele mai controversate aspecte referitoare la examenul de legalitate a actului de sesizare a instanței gravitează în jurul interpretării noțiunilor de *legalitate* și *regularitate* a actului de sesizare a instanței. În funcție de aceste interpretări se stabilesc limitele controlului de legalitate a rechizitoriului, efectuat în faza de cameră preliminară.

Deși majoritatea opiniilor de specialitate, reflectate și în jurisprudență, apreciază că acest control presupune doar verificarea respectării cerințelor legale care stabilesc elementele de conținut și de formă ale rechizitoriului (regularitatea), precum și, într-o

anumită măsură, verificarea altor aspecte de legalitate, în jurisprudența recentă se evidențiază extinderea examenului de legalitate și cu privire la verificarea altor condiții care, în considerarea naturii acestora și a sancțiunii incidente în caz de nerespectare, nu pot asimilate sferei de regularitate.

Aceste condiții se regăsesc la nivelul la art. 327 Cod procedură penală (C.pr.pen.), ce stabilește cerințele necesare pentru a se dispune *soluția de trimitere în judecată*, astfel că verificarea acestora poartă asupra *legalității soluției de trimitere în judecată*.

I. CONCEPTUL DE LEGALITATE A ACTULUI DE SESIZARE A INSTANȚEI

Întrucât această analiză are ca scop determinarea obiectului examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței, în acest capitol vor fi prezentate scurte considerații cu privire la limitele controlului de legalitate (1), urmând a fi expusă interpretarea noțiunilor de *legalitate și regularitate*, precum și delimitarea acestora (2). Ulterior, vor fi prezentate, succint, cele două componente ale legalității actului de sesizare a instanței, anume *legalitatea soluției de trimitere în judecată* (3), respectiv *regularitatea actului de sesizare* (4).

1. Considerații cu privire la limitele examenului de legalitate

Potrivit Codului de procedură penală¹, judecătorul de cameră preliminară este competent să verifice rechizitoriul (întrucât controlul de legalitate are loc doar atunci când instanța este sesizată prin rechizitoriu²), doar sub aspectul *legalității* întocmirii și emiterii acestuia, fără a analiza aspecte de temeinicie³. Această limitare se desprinde din interpretarea art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) C.pr.pen.⁴, ce consacră la nivel legislativ separația funcțiilor judiciare, art. 54 C.pr.pen.⁵, care stabilește competența funcțională a judecătorului de cameră preliminară și art. 342 C.pr.pen.⁶, ce reglementează obiectul camerei preliminare.

Deși noțiunea de legalitate, folosită la nivelul dispozițiilor menționate anterior, pare, la o primă analiză, să permită stabilirea limitelor examenului de legalitate a actului de sesizare, se constată că, de la momentul introducerii camerei preliminare în legislația procesual penală și până în prezent, limitele verificărilor realizate în camera preliminară constituie obiectul unor interpretări divergente, având un impact semnificativ în privința determinării aspectelor de legalitate asupra cărora se pronunță judecătorul de cameră preliminară.

¹ Legea nr. 135/2010, publicată în M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010.

² Gh. Mateuț, Procedură penală. Partea Specială, Ed. Universul Juridic, București, 2024, p. 217; M. Udrioiu, Sinteze de procedură penală. Partea Specială, Vol. I, Ediția a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2023, p. 296.

³ Gh. Mateuț, op.cit., p. 151.

⁴ Potrivit art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) C.pr.pen.: „(1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare: [...] c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată [...] (6) Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii”.

⁵ Potrivit art. 54 C.pr.pen.: „Judecătorul de cameră preliminară este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia: a) verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de procuror”.

⁶ Potrivit art. 342 C.pr.pen.: „Obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală”.

Un prim aspect controversat se desprinde din neconcordanța legislativă sesizată la nivelul reglementării obiectului camerei preliminare. Dacă la nivelul art. 342 C.pr.pen. este prevăzută sintagma „legalitatea sesizării instanței”, se observă că legiuitorul a reglementat la art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen. soluția restituirii cauzei la parchet atunci când „rechizitoriul este *neregular* întocmit, iar *neregularitatea* nu a fost remediată de procuror în termenul prevăzut la art. 345 alin. (3) C.pr.pen., dacă *neregularitatea* atrage imposibilitatea stabilirii limitelor și obiectului judecății”. Din acest motiv, în literatura de specialitate se susține că, dincolo de lipsa sinonimiei celor două noțiuni, există și o diferență de substanță între noțiunile de *legalitate* și *regularitate* a actului de sesizare a instanței⁷.

După cum precizăm, delimitarea celor două noțiuni, precum și sensul atribuit acestora, are un impact semnificativ în scopul determinării obiectului examenului de legalitate a rechizitoriului.

Conferind noțiunii de legalitate o dimensiune mai extinsă decât celei de regularitate, sfera acesteia nu s-ar mărgini doar la analiza corespondenței dintre elemente de conținut și de formă prevăzute de lege pentru rechizitoriu și conținutul propriu-zis al actului întocmit, ci ar include și aspectele care privesc legalitatea trimiterii în judecată în ansamblu, în virtutea naturii sale de act de dispoziție al procurorului. În această situație, judecătorul de cameră preliminară ar putea să verifice respectarea condițiilor prevăzute la art. 327 C.pr.pen.⁸

În ceea ce privește sancțiunile incidente, eventualele vicii de conținut și de formă ale actului de sesizare atrag sancțiunea neregularității rechizitoriului, prevăzută la art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen. De cealaltă parte, se pune problema dacă nerespectarea dispozițiilor legale ce stabilesc condițiile dispunerii soluției de trimitere în judecată, privită ca act de dispoziție, atrage tot sancțiunea neregularității ori poate atrage sancțiunea nulității, absolute sau relative, în acest din urmă caz sub rezerva îndeplinirii tuturor condițiilor reglementate la art. 282 alin. (1) C.pr.pen.⁹

2. Interpretarea noțiunilor de *legalitate* și *regularitate*

Relația dintre cele două noțiuni, legalitate și regularitate, a fost caracterizată în doctrină preponderent ca o relație de tip *specie-gen* (parte-întreg).

Într-o primă interpretare¹⁰, se susține că noțiunea de regularitate este mai cuprinzătoare (gen), iar în sfera acesteia este inclusă și cea de legalitate (specie). Conform acesteia, noțiunea de *nelegalitate* se referă la orice încălcare a unei dispoziții legale care reglementează emiterea rechizitoriului și sesizarea instanței, în timp ce neregularitatea are în vedere „*orice aspect care determină inaptitudinea rechizitoriului de a sesiza valabil instanța*”¹¹.

⁷ C. Marin, Procedura în cameră preliminară, Ed. Universul Juridic, București, 2024, p. 151.

⁸ Potrivit art. 327 lit. a) C.pr.pen., „Atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și există probele necesare și legal administrate, procurorul: a) emite rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată [...]”.

⁹ Potrivit art. 282 alin. (1) C.pr.pen., „(1) Încălcarea oricăror dispoziții legale în afara celor prevăzute la art. 281 determină nulitatea actului când prin nerespectarea cerinței legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului”.

¹⁰ I. Kuglay, în M. Udrioiu (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, Ediția a 4-a, Ed. C.H. Beck, 2023, p. 2257; În același sens, B. Micu, Camera preliminară, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 30.

¹¹ I. Kuglay, în M. Udrioiu (coord.), op. cit., p. 2257.

Astfel, constituie aspecte de neregularitate, sub forma nelegalității rechizitoriului: emiterea acestuia de către un procuror incompetent; omisiunea verificării rechizitoriului de procurorul ierarhic superior; existența unei dispoziții de trimitere în judecată pentru săvârșirea unei fapte față de care nu s-a început urmărirea penală sau cu privire la o persoană față de care nu s-a dispus efectuarea urmăririi penale, punerea în mișcare a acțiunii penale; lipsa încadrării juridice a faptei pentru care se dispune trimiterea în judecată, respectiv omisiunea traducerii rechizitoriului¹². Nelegalitatea este privită ca o neregularitate în sens restrâns.

Conform acestei opinii, „constituie neregularități și aspectele de natură să afecteze aptitudinea rechizitoriului de a sesiza valabil instanța”¹³, atunci când rechizitoriul nu este întocmit corespunzător prin raportare la condițiile de fond, chiar dacă nu se constată încălcarea unei norme legale. Pot constitui neregularități ale actului de sesizare a instanței: insuficiența descriere a faptei, imprecizia încadrării juridice ori a descrierii contribuției participanților ș.a.

Tot la nivelul neregularității rechizitoriului se reține că „nulitatea actelor emise de procuror prin care se asigură dinamica procesuală (trecerea urmăririi penale într-o altă etapă) [...] determină nulitatea actelor subsecvente (spre exemplu, nulitatea actului de punere sub acuzare a suspectului determină nulitatea actului de punere în mișcare a acțiunii penale împotriva aceleiași persoane și, prin aceasta, neregularitatea rechizitoriului”¹⁴. Viciile de legalitate ale actelor de urmărire penală afectează *regularitatea de fond* a actului de sesizare¹⁵.

Într-o altă opinie, în literatura de specialitate se apreciază că „noțiunea de nelegalitate are un înțeles mai larg decât cea de neregularitate”¹⁶.

Conform acestei opinii, noțiunea de *nelegalitate* are în vedere orice încălcare a dispozițiilor care reglementează trimiterea în judecată și sesizarea instanței, inclusiv a celor prevăzute la art. 327 C.pr.pen.¹⁷, iar cea de *neregularitate* se referă doar nerespectarea cerințelor fond și de formă ale rechizitoriului.

De asemenea, în doctrină a fost exprimată opinia conform căreia, deși *de lege lata* condițiile caracterului complet al urmăririi penale și a suficienței probelor (prevăzute la art. 327 C.pr.pen.) nu pot fi analizate pe calea controlului de legalitate a rechizitoriului, acestea „se încadrează în noțiunea de legalitate a sesizării instanței”¹⁸.

În această situație, apare o problemă în a delimita situațiile în care încălcarea dispozițiilor legale reprezintă cazuri de *nelegalitate*, respectiv de *neregularitate*, precum și în a stabili care dintre aceste situații pot fi verificate în camera preliminară.

În prealabil, pornind de la interpretările doctrinare propuse pentru cele două noțiuni, apreciez că există o diferență evidentă între nelegalitate și neregularitate, însă această distincție nu se identifică numai prin intermediul unei relații de tipul gen-specie (parte-întreg).

¹² I. Kuglay, în M. Udrioi (coord.), op. cit., p. 2258.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ I. Kuglay, în M. Udrioi (coord.), op. cit., p. 2293; M. Udrioi, op. cit., p. 312.

¹⁵ M. Udrioi, op. cit., pp. 316-317.

¹⁶ Gh. Mateuș, op. cit. p. 218; C. Voicu, D. Atășej, T. Manea, în N. Volonciu (coord.), Codul de procedură penală comentat, Ediția a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, pp. 1004-1105.

¹⁷ Gh. Mateuș, op. cit., p. 218; C. Marin, op. cit., p. 152.

¹⁸ M. Udrioi, op. cit., p. 315.

Analizând argumentele expuse în literatura de specialitate, precum și evoluția jurisprudenței în materia controlului de legalitate a trimiterii în judecată, apreciez că *legalitatea actului de sesizare a instanței* ar trebui să aibă vedere toate dispozițiile legale care reglementează trimiterea în judecată și emiterea rechizitoriului, inclusiv cele de la art. 327 lit. a) C.pr.pen., fiind alcătuită din următoarele două componente: (i) *legalitatea soluției de trimitere în judecată* și (ii) *legalitatea de conținut și de formă (regularitatea) a actului de sesizare a instanței*.

Din această perspectivă, *examenul de legalitate a actului de sesizare* presupune o verificare, cumulativă, atât a îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru a se dispune *soluția de trimitere în judecată (legalitatea soluției de trimitere în judecată* – în considerarea naturii sale de act de dispoziție) – prevăzute la art. 327 C.pr.pen.¹⁹ –, precum și o verificare a respectării cerințelor legale ce stabilesc *elementele de conținut și de formă ale rechizitoriului (legalitatea de conținut și de formă a actului procesual - regularitatea)* – prevăzute la art. 328 și 329 C.pr.pen.

În această interpretare, legalitatea de conținut și de formă a rechizitoriului se identifică cu noțiunea de *regularitate* a actului de sesizare a instanței, în timp ce prin *legalitate* se înțelege legalitatea soluției de trimitere în judecată, având natura unui act procesual.

Deși se susține că viciile de legalitate ale actelor de urmărire penală se analizează distinct de legalitatea sesizării instanței și produc efecte în planul regularității rechizitoriului, apreciez că efectele se produc asupra legalității soluției de trimitere în judecată și, pe cale de consecință, asupra legalității actului de sesizare a instanței, întrucât sunt încălcate condițiile de legalitate prevăzute la art. 327 C.pr.pen.

Cu toate acestea, dat fiind faptul că textul de lege prevede expres că judecătorul de cameră preliminară comunică procurorului încheierea prin care „constată *neregularități* ale actului de sesizare”, iar soluția restituirii la parchet este posibilă atunci când „rechizitoriul este *nereglementar* întocmit, iar *neregularitatea* nu a fost remediată de procuror în termenul de 5 zile prevăzut la art. 345 alin. (3) C.pr.pen., dacă *neregularitatea* atrage imposibilitatea stabilirii limitelor și obiectului judecății”, practica judiciară²⁰ a însușit, în majoritate, interpretarea ce privește nelegalitatea ca o specie a neregularității (neregularitate în sens restrâns).

Observând modalitatea de reglementare a art. 346 alin. (3) C.pr.pen., ar părea că soluția restituirii cauzei la parchet nu este posibilă și în cazul constatării nelegalității rechizitoriului, astfel că judecătorul de cameră preliminară ar putea să dispună restituirea cauzei la parchet numai atunci când conținutul rechizitoriului nu respectă condițiile de conținut și de formă. În jurisprudența dezvoltată sub incidența vechiului Cod de procedură penală²¹, s-a reținut că „*regularitatea sesizării privește exclusiv aspectele de formă și de fond intrinseci actului de investire (...); orice alte aspecte de legalitate privind modul de efectuare*

¹⁹ Potrivit art. 327 C.pr.pen., „Atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și există probele necesare și legal administrate, procurorul: a) emite rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată [...]”.

²⁰ C.Ap. Ploiești, Încheiere finală camera preliminară din 18.12.2023; Trib. Maramureș, Încheiere finală camera preliminară nr. 95/2025 din 08.05.2025; Trib. Dolj, Încheiere finală (dezinvestire) nr. 6/2025 din 10.01.2025; Trib. Iași, Încheierea nr. 100/2025 din 05.08.2025, Trib. Buzău, Încheierea nr. 192/2025 din 29.07.2025 consultate pe www.rejust.ro.

²¹ B. Of. nr. 145 din 12 noiembrie 1968.

a urmării penale nu vizează regularitatea investiției, ele urmând a fi cenzurate și sancționate de instanță în afara cadrului prevăzute de art. 300 C.pr.pen. (anterior – n.n.)”²².

În mod firesc, această neconcordanță legislativă, având ca efect interpretarea restrictivă a noțiunii de neregularitate, produce consecințe la nivelul practicii judiciare.

Astfel, în jurisprudența recentă există un consens în sensul verificării, pe calea controlului de legalitate a actului de sesizare, a respectării dispozițiilor care reglementează aspectele de conținut și de formă ale rechizitoriului (regularitatea), consacrate la art. 328 și 329 C.pr.pen.²³.

În ceea ce privește celelalte aspecte de legalitate ale urmăririi penale care afectează legalitatea actului de sesizare a instanței, în practica judiciară pot fi evidențiate soluții de restituire a cauzei la parchet atunci când anumite aspecte care, în considerarea naturii lor, *nu pot fi considerate neregularități de conținut sau de formă*, sunt totuși asimilate acestora, întrucât atrag inapținutudinea actului de sesizare de a investi instanța de judecată²⁴. Cu toate acestea, după cum urmează a se argumenta, aceste vicii produc efecte în planul legalității rechizitoriului, astfel că reprezintă aspecte de *nelegalitate*, nu de neregularitate.

3. Legalitatea soluției de trimitere în judecată

La nivelul Capitolului V, din Partea Specială a Codului de procedură penală - „Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței”, art. 327 lit. a) C.pr.pen. reglementează condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a se dispune, prin rechizoriu, soluția de trimitere în judecată. În acest sens, dacă procurorul „constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului și că urmărirea penală este completă, respectiv dacă există probele necesare și legal administrate: a) emite rechizoriu prin care dispune trimiterea în judecată (...)”.

După cum precizăm, aceste condiții se circumscriu conceptului de *legalitate a soluției de trimitere în judecată* care, alături de legalitatea de conținut și de formă (regularitatea) a actului de sesizare a instanței, alcătuiesc sfera de *legalitate a actului de sesizare a instanței*.

Cu privire la argumentele care susțin posibilitatea verificării acestor condiții (ce alcătuiesc sfera *legalității soluției de trimitere în judecată*) pe calea examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței, trebuie avut în vedere faptul că în rechizoriu se materializează actul procesual reprezentat de *dispoziția de trimitere în judecată*.

În literatura de specialitate se apreciază că „actele procesuale sunt acte autonome, cu caracter dispozitiv, prin care organele judiciare și persoanele care participă la procesul penal își manifestă voința cu privire la desfășurarea activităților procesuale, cu respectarea limitelor și a condițiilor prevăzute de lege”²⁵. De asemenea, s-a mai reținut că „actele prin

²² Î.C.C.J., Completul de 9 judecători, Decizia nr. 280/2006, *apud. I. Kuglay*, în *M. Udroi* (coord.), op. cit., p. 2257.

²³ Î.C.C.J., Secția penală, încheierea JCP nr. 230 din 25.03.2015, nepublicată; ÎCCJ, secția penală, încheierea JCP nr. 275 din 14.04.2015, nepublicată, *apud. C. Ghigheci*, Cereri și excepții de cameră preliminară. Vol. I - Procedura, regularitatea actului de sesizare, legalitatea actelor de urmărire penală. Comentarii și jurisprudență, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 93; Trib. Ilfov, Încheiere finală camera preliminară nr. 374/2024 din 10.07.2024, definitivă prin Încheierea C.Ap. București nr. 131/2025 din 04.03.2025, consultate pe www.rejust.ro.

²⁴ Jud. Sector 5 București, Încheiere finală camera preliminară din 10.10.2023, consultată pe www.rejust.ro.

²⁵ A. Crișu, Drept procesual penal. Partea generală. Ediția a 6-a - revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 611.

care se pune în mișcare acțiunea penală, prin care se finalizează urmărirea penală cu trimiterea în judecată a inculpatului sau cu o soluție de clasare ori de renunțare la urmărirea penală sunt (...) acte procesuale”²⁶.

Principiul *legalității procesului penal* presupune ca întreaga activitate a organelor de urmărire penală să se desfășoare numai în condițiile legii și în formele procesuale prevăzute de lege²⁷. Totodată, exigențele procedurale ce decurg din acest principiu obligă la „efectuarea actelor procesuale (dispoziția de trimitere în judecată – n.a.) și procedurale necesare rezolvării cauzei în succesiunea prevăzută de lege și întocmirea lor cu respectarea condițiilor de fond și formă prevăzute de lege”²⁸.

În acest sens, având în vedere că în rechizitoriu se materializează dispoziția de trimitere în judecată, exigențele de legalitate a procesului penal obligă procurorul (i) să își manifeste voința în sensul trimiterii în judecată a inculpatului doar *dacă sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege (la art. 327 C.pr.pen.)*, respectiv (ii) să întocmească actul ce cuprinde această soluție *cu respectarea cerințelor de conținut și de formă (stabilite la art. 328-329 C.pr.pen.)*.

4. Legalitatea de conținut și de formă (regularitatea) a actului de sesizare a instanței

După cum precizăm în secțiunea referitoare la interpretarea celor două noțiuni, legalitatea de conținut și de formă a actului de sesizare a instanței (regularitatea) se referă doar la respectarea cerințelor de conținut și de formă prevăzute de lege pentru întocmirea și emiterea rechizitoriului.

În funcție de natura intrinsecă sau extrinsecă a neregularităților care pot vicia actul de sesizare, regularitatea se poate clasifica în *regularitate de conținut (§1)* și *regularitate de formă (§2)*.

§1. Regularitatea de conținut

Regularitatea de conținut are în vedere, în primul rând, corespondența dintre exigențele de conținut ale rechizitoriului stabilite la nivelul art. 328 C.pr.pen. și aspectele consemnate propriu-zis în acest act²⁹.

De asemenea, tot la nivelul regularității de conținut se verifică și dacă acuzația a fost formulată suficient de clar și precis pentru a investi în mod legal instanța de judecată³⁰.

Cu privire la primul aspect, potrivit art. 328 C.pr.pen., actul de sesizare trebuie să conțină următoarele mențiuni: „denumirea parchetului; data emiterii rechizitoriului; numele, prenumele, calitatea celui care l-a întocmit; semnătura celui care l-a întocmit; date referitoare la fapta reținută în sarcina inculpatului; încadrarea juridică a faptei; probele și mijloacele de probă; dispoziția de trimitere în judecată; mențiunile referitoare la cheltuielile judiciare; mențiunile referitoare măsurile preventive și măsurile asiguratorii, după caz”; alte

²⁶ Gr. Theodoru, I.-P. Chiș, *Tratat de drept procesual penal*, Ediția a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2020, p. 618.

²⁷ *Idem*, p. 77.

²⁸ A. Crișu, *op. cit.*, p. 643.

²⁹ A. Zărafu, *Câteva probleme actuale și controversate privind camera preliminară*, în *Caiete de Drept penal nr. 3/2017*, consultat pe www.universuljuridic.ro.

³⁰ M. Udroi, *op. cit.*, p. 315.

mențiuni cum ar fi cele care privesc latura civilă a cauzei, dacă există constituire de parte civilă³¹ ș.a.

Totodată, conform art. 328 alin. (2) C.pr.pen., rechizitoriul trebuie să conțină și „numele și prenumele persoanelor care trebuie citate în instanță, cu indicarea calității lor în proces, și locul unde urmează a fi citate”.

În ceea ce privește claritatea și precizia acuzației formulate, în literatura de specialitate s-a apreciat că rechizitoriul are aptitudinea de a investi instanța de judecată „dacă în cuprinsul acestuia sunt descrise fapte care constituie obiectul acuzației (natura faptelor imputate inculpaților, modul, mijloacele, timpul și locul presupusei lor comiteri, împrejurările de fapt și contextul presupusei lor comiteri) față de fiecare inculpat în parte pentru a se putea stabili limitele și obiectul judecății”³².

De asemenea, în jurisprudență s-a reținut că rechizitoriul respectă exigențele de precizie a acuzației penale „atunci când circumstanțele de timp, loc și modalitate de comitere sunt indicate, în cuprinsul actului de sesizare, pentru a permite inculpatului să înțeleagă, cu exactitate, conținutul factual al acuzației penale”³³. S-a mai reținut că prezentarea elementelor factice trebuie să se realizeze de o asemenea manieră încât să existe suficiente elemente care să își găsească corespondent în norma de incriminare³⁴.

Cu alte cuvinte, sub aspectul regularității de conținut, rechizitoriul are aptitudinea de a investi instanța atunci când acuzația formulată permite atât judecătorului să stabilească, prin raportare la descrierea faptei reținute în sarcina inculpatului, limitele și obiectului judecății, cât și inculpatului să înțeleagă, de o manieră rezonabilă, acuzația adusă³⁵. Trebuie precizat că în literatura de specialitate³⁶ s-a reținut, în mod întemeiat, că există o diferență între nivelul de percepție al judecătorului asupra acuzației formulate și cel al inculpatului, însă această diferență nu constituie un impediment în a stabili limitele și obiectul judecății, deoarece instanța de judecată, considerând că sunt suficiente elemente care să individualizeze limitele și obiectul judecății, va da oricum citire actului de sesizare și îi va explica inculpatului învinuirea, tocmai în scopul de a-l lămuri asupra acuzației³⁷.

§2. Regularitatea de formă

Potrivit art. 328 alin. (1) teza a II-a C.pr.pen., după întocmirea rechizitoriului, acesta va fi verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de procurorul ierarhic superior³⁸.

Totodată, rechizitoriul trebuie înaintat către instanță „însoțit de un număr de copii certificate ale rechizitoriului, pentru a fi comunicate inculpaților” [art. 329 alin. (2) C.pr.pen.], iar când „inculpatul nu cunoaște limba română, se vor lua măsuri pentru traducerea

³¹ *Idem*, p. 149.

³² *M. Udriou*, op. cit., p. 299.

³³ Î.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 779 din 20 noiembrie 2020, nepublicată, *apud. I. Kuglay*, în *M. Udriou* (coord.), op. cit., p. 2188.

³⁴ Î.C.C.J., Secția penală, încheierea JCP din 11.10.2016, nepublicată, *apud. C. Ghigheci*, op. cit., p. 90.

³⁵ În același sens, *A. Crișu*, op. cit., p. 132.

³⁶ *M. Mareș, A. Șinc*, Aspecte practice privind aplicarea hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-282/20 de către instanțele din România (www.juridice.ro), *apud. I. Kuglay*, în *M. Udriou* (coord.), op. cit., p. 2253.

³⁷ *I. Kuglay*, în *M. Udriou* (coord.), op. cit., pp. 2253-2254.

³⁸ Jud. Zărnești, Încheiere finală camera preliminară nr. 952/338/2025/a1 din 08.05.2025, consultată pe www.rejust.ro.

autorizată a rechizitoriului” [art. 329 alin. (3) C.pr.pen.]. Atunci când „inculpatul este cetățean român aparținând unei minorități naționale, acesta poate solicita să îi fie comunicată o traducere a rechizitoriului în limba maternă” [art. 329 alin. (4) C.pr.pen.].

II. LEGALITATEA SOLUȚIEI DE TRIMITERE ÎN JUDECATĂ

Pentru a analiza conceptul de *legalitate a soluției de trimitere în judecată*, vor fi prezentate, succint, considerații cu privire la impactul soluțiilor pronunțate în camera preliminară asupra soluționării acțiunii penale (1), urmând a fi analizate *condițiile prevăzute de lege* prin intermediul cărora se examinează legalitatea soluției de trimitere în judecată (2).

1. Considerații referitoare la impactul camerei preliminare asupra soluționării acțiunii penale

Potrivit Expunerii de motive la proiectul Lege privind Codul de procedură penală³⁹, „instituția camerei preliminare urmărește să răspundă exigențelor de legalitate, celeritate și echitate a procesului penal”. Conform aceluiași document, „prin reglementarea camerei preliminare se urmărește rezolvarea chestiunilor ce țin de legalitatea trimiterii în judecată și de legalitatea administrării probelor, asigurându-se premisele pentru soluționarea cu celeritate a cauzei în fond”.

Analizând art. 342 C.pr.pen., rezultă că în această fază a procesului vor fi rezolvate chestiunile ce țin de legalitatea activității desfășurate în faza de urmărire penală, fiind analizate cumulativ legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor, respectiv a efectuării actelor de urmărire penală.

De la intrarea în vigoare a Codului de procedură penală și până în prezent, principiile camerei preliminare au suferit modificări semnificative ca urmare a efectelor deciziilor pronunțate de Curtea Constituțională⁴⁰. Prin intermediul acestor decizii, Curtea a subliniat necesitatea respectării exigențelor „dreptului la un proces echitabil” inclusiv în această nouă procedură.

O decizie importantă în această privință o reprezintă Decizia CCR nr. 641/2014⁴¹, Curtea stabilind cu această ocazie faptul că, deși activitatea judecătorului de cameră preliminară nu privește fondul acuzației, „prevederile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului trebuie respectate de legiuitor și atunci când reglementează în domeniul procedurilor penale care nu țin de rezolvarea cauzei pe fond, deci inclusiv în ceea ce privește procedura desfășurată în camera preliminară” (parag. 34). Totodată, invocând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (*Hotărârea din 6 ianuarie 2010, cauza Vera Fernandez-Huidobro c. Spaniei*⁴²), Curtea a subliniat faptul că actele pe care le îndeplinește un judecător care nu se pronunță direct asupra temeiniciei acuzației penale (de instrucție, în respectiva cauză), trebuie să respecte exigențele art. 6 CEDO, în măsura în care acestea „au o influență

³⁹ Expunerea de motive la proiectul de Lege privind Codul de procedură penală, consultat pe www.cdep.ro la data de 10.03.2025.

⁴⁰ Pentru o expunere a *principiilor specifice procedurii de cameră preliminară*, a se vedea C. Marin, op. cit., p. 58.

⁴¹ Publicată în M. Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014.

⁴² Disponibilă la <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-184249>.

directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, asupra rezultatului propriu-zis al judecării” (parag. 33).

Astfel, după cum a statuat și Curtea Constituțională, activitatea judecătorului de cameră preliminară are un efect direct asupra desfășurării fazei de judecată și, implicit, asupra soluționării acțiunii penale. Impactul camerei preliminare asupra rezultatului propriu-zis al judecării se apreciază inclusiv prin raportare la soluțiile ce pot fi pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, întrucât, ulterior acestui moment procesual, nu mai poate fi analizată (cu anumite excepții, susținute tot de jurisprudența Curții Constituționale⁴³) legalitatea activității desfășurate în faza de urmărire penală.

În acest sens, echitatea procedurilor în ansamblu, și, în special, a fazei de judecată, la finalul căreia instanța se va pronunța cu privire vinovăția sau nevinovăția acuzatului, este indisolubil legată de verificarea legalității actului de sesizare a instanței. Examinarea rechizitoriului ar trebui să implice analiza *tuturor dispozițiilor legale care reglementează trimiterea în judecată*, nu numai pe cele care stabilesc exigențele de conținut și de formă ale rechizitoriului, respectiv aspectele referitoare la claritatea și precizia acuzației (regularitatea de conținut și de formă a actului de sesizare).

Din acest motiv, legalitatea actului de sesizare a instanței ar trebui analizată inclusiv prin prisma dispozițiilor care garantează o protecție împotriva trimerilor în judecată arbitrară care nu pot investi în mod legal instanța de judecată⁴⁴.

Astfel, pentru a garanta echitatea procedurii ulterioare și a soluționării acțiunii penale, rechizitoriul ar trebui sancționat și în situațiile în care se constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a se dispune soluția de trimitere în judecată, reglementate la art. 327 lit. a) C.pr.pen.

Potrivit art. 54 C.pr.pen., „judecătorul de cameră preliminară este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia: a) verifică legalitatea trimerii în judecată”. Astfel, legiuitorul a stabilit că în camera preliminară este suspusă controlului *legalitatea trimerii în judecată*, nu doar a conținutului actului de sesizare. În atare condiții, legalitatea trimerii în judecată presupune și o verificare a îndeplinirii condițiilor de la art. 327 C.pr.pen. Deși art. 3 alin. (6) C.pr.pen. dispune în sensul că „judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra legalității actului de trimitere în judecată”, nu asupra trimerii în judecată, precum dispune art. 54 C.pr.pen., cele două texte legale nu pot fi interpretate în sensul respingerii verificării, pe calea controlului de legalitate, a actului de dispoziție a procurorului – soluția de trimitere în judecată.

2. Condițiile legale prin intermediul cărora se examinează legalitatea soluției de trimitere în judecată – art. 327 C.pr.pen.

Soluția de trimitere în judecată poate fi dispusă numai dacă sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute la art. 327 C.pr.pen., anume: *respectarea dispozițiilor legale care garantează aflarea adevărului (§1)*, *caracterul complet al urmăririi penale (§2)*, *legalitatea probelor administrate (§3)*.

⁴³ Cu privire la situațiile în care se poate constata nulitatea absolută a mijloacelor de probă ulterior finalizării procedurii de cameră preliminară, a se vedea A. Zărafiu, Instituții controversate de drept procesual penal, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 90 și urm.

⁴⁴ C. Marin, op. cit., p. 22.

Legalității soluției de trimitere în judecată este strâns legată și influențată de verificarea legalității administrării probelor și a legalității actelor de urmărire penală. Viciile de legalitate ale unui act de urmărire penală ori ale unui mijloc de probă se răsfrâng, parțial sau în totalitate, și asupra soluției de trimitere în judecată, astfel că efectele acestor nelegalități nu se produc în planul ori, cel puțin, nu se produc numai în planul regularității actului de sesizare, ci afectează însăși legalitatea soluției de trimitere în judecată.

Din aceste motive, în jurisprudență s-a reținut că efectele constatării nelegalității unui act de urmărire penală ori ale unui mijloc de probă se răsfrâng asupra regularității actului de sesizare a instanței (nu asupra legalității, având în vedere motivele expuse *supra*. Cap. I, Secțiunea a 2-a)⁴⁵.

Cu toate acestea, aceste vicii de legalitate nu pot fi incluse în sfera de neregularitate a actului de sesizare, astfel că ipotezele în care nerespectarea dispozițiilor legale *afectează legalitatea soluției de trimitere în judecată* trebuie tratate separat de cazurile ce atrag neregularitatea actului de sesizare.

O situație interesantă apare atunci când se analizează posibilitatea, respectiv imposibilitatea verificării îndeplinirii condiției *existenței probelor necesare (aparența de temeinicie a trimiterii în judecată)* (§4) pe calea examenului de legalitate a soluției de trimitere în judecată.

§1. Respectarea dispozițiilor legale care garantează aflarea adevărului

Soluția de trimitere în judecată poate fi dispusă numai atunci când sunt îndeplinite toate condițiile stabilite de lege⁴⁶.

Una dintre aceste condiții are în vedere dispunerea soluției de trimitere în judecată numai dacă, la momentul emiterii rechizitoriului, procurorul constată că *au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului*. Potrivit art. 327 C.pr.pen., „Atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului [...], procurorul: a) emite rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată [...]”.

Astfel, efectuarea anumitor acte de urmărire penală cu nerespectarea dispozițiilor legale împiedică dispunerea soluției de trimitere în judecată⁴⁷. Efectuarea unui act de urmărire penală cu nerespectarea dispozițiilor legale viciază actul în cauză, fiind sancționat cu nulitatea absolută sau relativă, însă efectul nelegalității se poate răsfrânge și asupra actelor subsecvente, inclusiv asupra celui prin care se dispune soluția trimiterii în judecată. Acest efect se produce implicit în situația constatării nelegalității *actelor constitutive* ale urmăririi penale, deoarece între acestea și rechizitoriu există o legătură indisociabilă.

În doctrină⁴⁸ s-a exprimat opinia potrivit căreia „*nelegalitatea actelor de urmărire penală nu are drept consecință neregularitatea actului de sesizare a instanței (conform acestei opinii neregularitatea include și nelegalitatea actului de sesizare – n.a.)*”. Deși sunt de acord cu această opinie, în sensul că nu orice act de urmărire penală nelegal efectuat afectează și legalitatea trimiterii în judecată, apreciez totuși că nelegalitatea unui *act constitutiv* al urmăririi penale viciază, iremediabil, și soluția de trimitere în judecată.

⁴⁵ Î.C.C.J., Secția penală, Completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 359 din 7 iunie 2022, *apud. M. Udriou*, op. cit., p. 335.

⁴⁶ A. Crișu, op. cit., p. 611; Gh. Mateuț, op. cit., p. 136.

⁴⁷ Pentru o opinie similară, a se vedea B. Micu, op. cit., p. 44.

⁴⁸ I. Kuglay, în M. Udriou (coord.), op. cit., p. 2258.

O primă ipoteză în care nerespectarea dispozițiilor legale atrage nelegalitatea soluției de trimitere în judecată o constituie *efectuarea unor acte de urmărire penală de către un organ necompetent material sau după calitatea persoanei*. Prin Decizia nr. 302/2017⁴⁹, Curtea Constituțională a constatat că „soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) C.pr.pen., care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională”. Ca urmare a acestei decizii, prin Legea nr. 201/2023⁵⁰ a fost modificat art. 281 alin. (1) C.pr.pen., fiind introdus un nou caz de nulitate absolută incident atunci când urmărirea penală a fost efectuată de un organ de urmărire penală necompetent material sau după calitatea persoanei.

Consecința constatării nelegalității actelor efectuate de organe judiciare necompetente material sau după calitatea persoanei ori de către organe fără atribuții judiciare este sancționarea acestora cu nulitatea absolută⁵¹. Deși această analiză are loc la nivelul verificării legalității actelor de urmărire penală, constatarea nelegalității acestor acte *produce efecte directe și iremediabile inclusiv asupra legalității soluției de trimitere în judecată*, fiind încălcată cerința prevăzută la art. 327 C.pr.pen. care stabilește că trimiterea în judecată poate fi dispusă dacă „au fost respectate toate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului”.

Pe cale de consecință, se va constata atât nelegalitatea actelor de urmărire penală, urmând a fi sancționate cu nulitatea, cât și nelegalitatea soluției de trimitere în judecată, fiind sancționat și actul de sesizare⁵². Nelegalitatea soluției de trimitere în judecată are ca efect sancționarea rechizitorului aplicând regulile *nulității relative*⁵³, fără a mai parcurge procedura incidentală a constării și remedierii neregularităților prevăzută la art. 345 alin. (3) C.pr.pen. și art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen. Această procedură poate fi parcursă doar atunci când se constată neregularitatea actului de sesizare (nerespectarea cerințelor de conținut și de formă ale rechizitoriului), nu și nelegalitatea acestuia⁵⁴.

Desigur, legalitatea soluției de trimitere în judecată nu este afectată în toate situațiile în care se constată nelegalitatea actelor de urmărire penală, ci se va stabili, de la caz la caz, relația dintre actul nelegal efectuat și rechizitoriu.

O altă ipoteză în care nerespectarea dispozițiilor legale atrage nelegalitatea soluției de trimitere în judecată apare în cazul *punerii în mișcare a acțiunii penale cu nerespectarea condițiilor legale prevăzute la art. 309 alin. (1) C.pr.pen.*, fapt ce atrage nulitatea ordonanței

⁴⁹ Publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017.

⁵⁰ Publicată în M. Of. nr. 618 din 06 iulie 2023.

⁵¹ B. Micu, R. Slăvoiu, A. Zărafu, Procedură penală, Ediția a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2024, p. 553; C.Ap. Constanța, Încheiere finală camera consiliu nr. 805/2024 din 24.10.2024, consultată pe www.rejust.ro.

⁵² Pentru o opinie care tratează neregularitatea ca *unica sancțiune aplicabilă rechizitoriului*, a se vedea M. Udriș, op. cit., pp. 311-312.

⁵³ Trib. Sălaj, Încheiere finală camera preliminară nr. 5/2025 din 19.03.2025, consultată pe www.rejust.ro; Sancțiunea intervine doar dacă nelegalitatea produce o *vătămare a drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului* [art. 282 alin. (1) C.pr.pen.].

⁵⁴ În jurisprudență au fost identificate situații în care *natura nelegalității constatăte face inoperabilă parcurgerea procedurii incidentale (mecanismul constatării și remedierii neregularităților)* - Trib. Arad, Încheiere finală (dezinvestire) nr. 283/2024 din 04.06.2024; Jud. Oravița, Încheiere finală camera preliminară nr. 37/2025 din 19.02.2025, consultate pe www.rejust.ro. În acest sens, atunci când natura nelegalității constatăte face inoperabilă parcurgerea procedurii incidentale, apreciez că singura sancțiune aplicabilă rechizitoriului este *nulitatea*.

de inculpare⁵⁵. Doctrina tratează această situație ca o ipoteză de neregularitate a rechizitoriului⁵⁶, care atrage constatarea neregularității și, ulterior, restituirea cauzei la parchet. De asemenea, în practica judiciară se regăsesc cauze în care se constată neregularitatea actului de sesizare a instanței ca urmare a constatării nulității ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale⁵⁷.

Cu toate acestea, nici de această dată nu este vorba despre o neregularitate a actului de sesizare, ci ar trebui să se constate *nelegalitatea soluției de trimitere în judecată*, analizată prin prisma exigențelor stabilite la art. 327 C.pr.pen. Această distincție nu este deloc lipsită de relevanță, întrucât trebuie stabilită sancțiunea aplicabilă actului de sesizare.

Precum în situația precedentă, judecătorul de cameră preliminară nu este limitat să sancționeze cu nulitatea doar actul de urmărire penală nelegal, respectiv cu neregularitatea actul de sesizare, în subsidiar, ci va putea sancționa în mod direct rechizitoriul cu *nulitatea relativă*⁵⁸.

Un alt exemplu de nerespectare a dispozițiilor legale care atrage nelegalitatea soluției de trimitere în judecată este reprezentat de *trimiterea în judecată a unei persoane care nu a dobândit calitatea de suspect ori inculpat*⁵⁹, respectiv *trimiterea în judecată a unei persoane pentru săvârșirea unei fapte neintegrată în cadrul procesual*⁶⁰. De această dată, există un viciu de legalitate ce afectează activitatea de urmărire penală și care se răsfrânge atât asupra *regularității actului de sesizare*, fiind nerespectate exigențele de conținut prevăzute la art. 328 C.pr.pen., cât și asupra *legalității soluției de trimitere în judecată*, fiind încălcată condiția prevăzută la art. 327 C.pr.pen. Pe cale de consecință, și în aceste situații judecătorul de cameră preliminară va putea sancționa atât actele de urmărire penală, cât și rechizitoriul, aplicând *nulitatea relativă*⁶¹.

O situație aparte, ce ia forma unei veritabile ipoteze de nelegalitate a soluției de trimitere în judecată, o întâlnim atunci când chiar *rechizitoriul este întocmit de un procuror necompetent material sau după calitatea persoanei*. De această dată, nelegalitatea survine cu ocazia întocmirii rechizitoriului, nu anterior acestui moment, precum în situațiile anterioare. Cu toate acestea, având în vedere că nelegalitatea se produce tot în cursul urmăririi penale, cu ocazia întocmirii rechizitoriului, apreciez că necompetența materială sau după calitatea persoanei a procurorului care emite rechizitoriul constituie tot un caz de nerespectare a dispozițiilor legale ce garantează aflarea adevărului, împiedicând *ab initio* dispunerea soluției de trimitere în judecată.

⁵⁵ Trib. Arad, Încheiere finală (dezinvestire) din 13.12.2021, consultată pe www.rejust.ro.

⁵⁶ M. Udriou, op. cit., p. 312.

⁵⁷ C.Ap. Oradea, Hotărâre cameră consiliu nr. 71/2024 din 24.04.2024; Jud. Sector 5 București, Încheiere finală camera preliminară din 10.10.2023, consultate pe www.rejust.ro.

⁵⁸ Trib. Dâmbovița, Încheiere finală camera preliminară din 25.06.2024; Jud. Sector 1 București, Încheiere finală (dezinvestire) din 31.01.2022 [deși în această cauză s-a constatat nulitatea absolută a rechizitoriului, consider că sancțiunea incidentă este *nulitatea relativă*, întrucât nu este incident niciun caz de nulitate absolută dintre cele prevăzute expres la art. 281 alin. (1) C.proc.pen.], consultate pe www.rejust.ro.

⁵⁹ Jud. Arad, Încheiere finală camera preliminară nr. 496/2024 din 20.06.2024, consultată pe www.rejust.ro.

⁶⁰ Jud. Sector 5 București, Încheiere finală camera preliminară din 02.05.2017, consultată pe www.rejust.ro.

⁶¹ Jud. Oravița, Încheiere finală camera preliminară nr. 37/2025 din 19.02.2025, precit. consultată pe www.rejust.ro. Pentru o opinie similară, a se vedea Gh. Mateuț, L. Criste, Verificarea legalității sesizării instanței în procedurile jurisdicționale, în In Honorem A. Crișu, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 203, *apud*. M. Udriou, op. cit., p. 330.

În acest sens, nelegalitatea are ca urmare sancționarea rechizitoriului cu *nulitatea absolută*, aspect susținut inclusiv de modificarea art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen. și art. 281 C.pr.pen. prin Legea nr. 201/2023. Nici în această situație nu poate opera sancțiunea neregularității, întrucât viciul de legalitate nu poate fi remediat în procedura incidentală prevăzută la art. 345 alin. (3) C.pr.pen. Astfel, odată constată nelegalitatea rechizitoriului sub acest aspect, se va dispune direct restituirea cauzei la parchet, în temeiul art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen.⁶²

Așadar, soluția trimiterii în judecată este legal dispusă numai atunci când în cauză *au fost respectate toate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului*. Analiza legalității urmăririi penale are loc oricum în camera preliminară sub aspectul legalității actelor de urmărire penală, însă efectul sancționării cu nulitatea a actelor de urmărire penală se răsfrânge inevitabil și asupra soluției de trimitere în judecată, urmând a fi sancționat, în subsidiar, și actul de sesizare a instanței⁶³, aplicând regulile *nulității*.

§2. Caracterul complet al urmăririi penale

În ceea ce privește condiția caracterului complet al urmăririi penale, aceasta poate fi analizată sub două aspecte: (i) efectuarea tuturor actelor necesare pentru a se afla adevărul în cauză, respectiv (ii) îndeplinirea de către organele de urmărire penală a tuturor obligațiilor pozitive stabilite de lege.

Evident, cel dintâi aspect nu poate face obiectul examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței, întrucât organele de urmărire penală sunt singurele organe judiciare îndreptățite să stabilească cadrul procesual, definind limitele și obiectul judecății. Cu alte cuvinte, o apreciere asupra omisiunii efectuării unui act, realizată de judecătorul de cameră preliminară, ar presupune o analiză asupra oportunității desfășurării urmăririi penale, astfel că excedează limitelor competenței funcționale ce i-a fost stabilită prin lege⁶⁴.

În schimb, cel de-al doilea aspect - *îndeplinirea de către organele de urmărire penală a obligațiilor pozitive stabilite de lege* - trebuie privit prin filtrul legalității, sens în care apreciez că poate fi verificat în camera preliminară pe calea controlului de legalitate a soluției de trimitere în judecată.

O primă situație în care neîndeplinirea de către organele de urmărire penală a obligațiilor stabilite de lege reprezintă o încălcare a condiției caracterului complet al urmăririi penale, are în vedere neîndeplinirea de către organele de urmărire penală a *obligației pozitive de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea acuzatului*.

În doctrină s-a arătat că „*organele de urmărire penală au obligația de a strânge și administra probe cu privire la ambele adevăruri pentru a putea evalua întrunirea standardelor de probă pentru (...), ori pentru a dispune trimiterea sau netrimiteră în judecată*”⁶⁵. Astfel, în analiza realizată asupra caracterului complet al urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară va analiza exclusiv respectarea dispozițiilor legale care stabilesc în sarcina organelor de urmărire penală *obligația de a strânge probe atât în*

⁶² C.Ap. Constanța, Încheiere finală camera consiliu nr. 103/2024 din 16.09.2024, consultată pe www.rejust.ro.

⁶³ B. Micu, op. cit., p. 31.

⁶⁴ Trib. Iași, Încheierea nr. 83/2025 din 10.06.2025; Jud. Brașov, Încheiere finală camera preliminară din 05.06.2025, consultate pe www.rejust.ro.

⁶⁵ M. Udroui, în M. Udroui (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, p. 56.

favoarea, cât și în favoarea acuzatului. Această obligație a organelor de urmărire penală este prevăzută la nivelul mai multor texte legale.

Conform art. 5 alin. (2) C.pr.pen., „Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului *se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod*”.

Totodată, art. 100 alin. (1) C.pr.pen. dispune: „În cursul urmăririi penale, organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului, din oficiu sau la cerere”.

De asemenea, aceeași obligație legală este reiterată și la art. 306 alin. (3) C.pr.pen., care prevede „După începerea urmăririi penale, organele de cercetare penală strâng și administrează probe, atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului ori inculpatului”.

Astfel, distinct de obligația administrării probelor pentru a constata dacă sunt îndeplinite cerințele de oportunitate pentru a dispune trimiterea în judecată, legea instituie în sarcina organelor de urmărire penală și o obligație procedurală pozitivă de a administra probe, atât în favoarea, cât și în defavoarea inculpatului⁶⁶, în virtutea obligației autorităților de a respecta dreptul la un proces echitabil. În acest sens, această obligație *se prezintă sub forma unei cerințe de legalitate a desfășurării urmăririi penale*.

Această obligație nu este absolută⁶⁷, astfel că organele de urmărire penală pot refuza administrarea unei probe solicitate de suspect sau inculpat, însă acest refuz *trebuie să fie motivat* în conformitate cu art. 100 alin. (3) și (4) C.pr.pen.

Cu toate acestea, *refuzul nemotivat* de a administra probe poate produce o vătămare în drepturile acuzatului, astfel că poate fi sancționat pe calea verificării legalității soluției de trimitere în judecată.

Un alt exemplu în care neîndeplinirea obligațiilor stabilite de lege reprezintă o încălcare a condiției caracterului complet al urmăririi penale, este redat prin intermediul unei cauze în care s-a reținut că nerespectarea dispozițiilor legale care *obligă organul de urmărire penală să întrebe persoana vătămată dacă se constituie parte civilă și dacă cere introducerea în cauză a părții responsabile civilmente, încheind proces-verbal în acest sens*⁶⁸, *atrage nelegalitatea rechizitoriului*⁶⁹.

Astfel, s-a apreciat că nerespectarea dispozițiilor legale menționate „*produce o vătămare a drepturilor persoanei vătămate, care nu poate fi acoperită la acest moment procesual (procedura aflându-se în faza de cameră preliminară – n.a.), având în vedere că persoana vătămată este decăzută din dreptul de a mai solicita introducerea în cauză a părții responsabile civilmente*”. În această situație, apreciez că *neîndeplinirea obligației legale de către organele de urmărire penală afectează caracterul complet al urmăririi penale și, pe cale de consecință, atrage constatarea nelegalității soluției de trimitere în judecată*.

⁶⁶ A. Crișu, op. cit., p. 337.

⁶⁷ Trib. Militar Cluj-Napoca, Hotărârea nr. 61/2019 din 06.06.2019 *apud*. M. Udrioiu, R.E. Bolla, A. Țirlea, în M. Udrioiu (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, p. 2131.

⁶⁸ Potrivit art. 20 alin. (1¹) C.pr.pen., „Anterior rezolvării cauzei, organul de urmărire penală are obligația de a întreba persoana vătămată dacă se constituie parte civilă și dacă cere introducerea în cauză a părții responsabile civilmente, încheind un proces-verbal în acest sens”.

⁶⁹ Jud. Zărnești, Încheiere finală camera preliminară din 03.04.2025; A se vedea și Jud. Sibiu, Încheierea nr. 888/2025 din 24.07.2025, consultată pe www.rejust.ro

În cauza menționată, judecătorul de cameră preliminară a constatat *nulitatea relativă* a rechizitoriului și a dispus restituirea cauzei la procuror „pentru a complini lipsurile constatate”, fără a mai parcurge procedura incidentală.

§3. Legalitatea probelor administrate

Reiterând cele precizate la începutul prezentei secțiuni, verificarea legalității trimiterii în judecată se află în strânsă legătură cu verificarea legalității administrării probelor. Această concluzie se desprinde și din analiza art. 3 alin. (6) C.pr.pen., potrivit căruia „Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, (...) se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii”.

Totuși, legalitatea administrării probelor se analizează distinct de verificarea legalității actului de sesizare a instanței. Constatarea nelegalității administrării unor probe nu are ca efect imediat și constatarea nelegalității rechizitoriului, acest aspect fiind susținut inclusiv de posibilitatea dispunerii începerii judecătii atunci când „judecătorul de cameră preliminară exclude una sau mai multe probe administrate” [art. 346 alin. (4) C.pr.pen.].

Situația este diferită în cazul *excluderii tuturor probelor de la dosar*, când se va dispune direct restituirea cauzei la parchet, în temeiul art. 346 alin. (3) lit. b) C.pr.pen. În acest caz, nelegalitatea probelor administrate are ca efect imediat și *constatarea nelegalității actului de sesizare a instanței*, atât sub aspectul *nelegalității soluției de trimitere în judecată*, întrucât nu mai există un suport probator legal administrat care să susțină trimiterea în judecată – cerință prevăzută la art. 327 C.pr.pen. – , cât și sub aspectul *neregularității rechizitoriului*, deoarece acesta conține mențiuni privind probe și mijloace de probă excluse de la dosarul cauzei⁷⁰. Deși soluția restituirii cauzei la parchet se dispune ca efect al excluderii tuturor probelor, judecătorul de cameră preliminară nu este împiedicat să constate și *nulitatea relativă* a rechizitoriului.

O altă situație în care nelegalitatea administrării probelor se răsfrânge și asupra legalității soluției de trimitere în judecată este reprezentată de *constatarea nelegalității unor probe determinante în susținerea acuzației penale* și, implicit, care fundamentează trimiterea în judecată, *urmată de excluderea mijloacelor de probă de la dosar*.

Prin Decizia nr. 22/2018⁷¹, Curtea Constituțională a constatat faptul că „*accesul permanent al judecătorului investit cu soluționarea cauzei penale la mijloacele materiale de probă declarate nule nu poate avea ca efect decât o readucere în atenția judecătorului, respectiv o reîmprospătare a memoriei acestuia cu informații care pot fi de natură a-i spori convingerile referitoare la vinovăția/nevinovăția inculpatului, dar pe care nu le poate folosi, în mod legal, în soluționarea cauzei*” (parag. 22). În acest sens, „*Curtea conchide că excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal în procesul penal, în lipsa înlăturării lor fizice din dosarele penale constituite la nivelul instanțelor, este insuficientă pentru o garantare efectivă a prezumției de nevinovăție a inculpatului și a dreptului la un proces echitabil al acestuia*” (parag. 24).

Ca urmare a acestei decizii, în jurisprudență s-a remarcat adoptarea soluției de a pune în vedere procurorului să refacă actul de sesizare, astfel încât să nu mai cuprindă

⁷⁰ Trib. Iași, Încheierea nr. 70/2025 din 21.05.2025, consultată pe www.rejust.ro.

⁷¹ Publicată în M. Of. nr. 177 din 26 februarie 2018.

pasaje ce menționează probele excluse⁷². În această ipoteză, excluderea probelor de la dosar produce un *dublu efect* asupra legalității actului de sesizare a instanței.

În primul rând, excluderea probelor de la dosar are ca urmare *constatarea nelegalității soluției de trimitere în judecată*, întrucât nu este respectată condiția prevăzută la art. 327 C.pr.pen. – *existența probelor legal administrate*.

În al doilea rând, rechizitoriul nu poate conține mențiuni referitoare la probe nelegale ori mijloace de probă excluse de la dosar, deoarece „*nu pot fi avute în vedere la judecarea cauzei*”⁷³. Pe cale de consecință, existența acestor mențiuni în cuprinsul rechizitoriului are ca urmare constatarea neregularității actului de sesizare, urmând a fi parcursă procedura incidentală prevăzută la art. 345 alin. (3) C.pr.pen.

Chiar dacă, în acest caz, vătămarea produsă poate atrage nelegalitatea soluției de trimitere în judecată, singura sancțiune aplicabilă rechizitoriului este cea a *neregularității*, întrucât este posibilă parcurgerea mecanismului constatării și sancționării neregularităților, prevăzut de art. 345 alin. (3) C.pr.pen. și art. 346 alin. (3) lit. a) C.pr.pen.⁷⁴

§4. Condiția existenței probelor necesare (aparența de temeinicie a trimiterii în judecată)

Cu privire la condiția existenței probelor necesare (aparența de temeinicie a trimiterii în judecată), în literatura de specialitate se susține cvasiunanim⁷⁵ faptul că aceasta nu poate fi verificată, de lege lata, în camera preliminară. Argumentul principal, reflectat de cele mai multe ori în jurisprudență⁷⁶, vizează limitele verificărilor realizate în camera preliminară, care se circumscriu exclusiv aspectelor de legalitate, nu și de temeinicie, a urmăririi penale. Cu alte cuvinte, se reține că eventuala verificare a existenței unui suport probator care să susțină trimiterea în judecată ar presupune o nesocotire a competenței funcționale ce i-a fost stabilită judecătorului de cameră preliminară, întrucât acest aspect aparține *de plano* sferei de temeinicie trimiterii în judecată.

Cu toate acestea, există și opinii⁷⁷ care consideră că verificarea legalității sesizării instanței ar trebui să implice inclusiv analiza aparenței de temeinicie a trimiterii în judecată, ori, cel puțin, că ar trebui regândit obiectul camerei preliminare pentru a include și această condiție în obiectul examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței⁷⁸.

În doctrină s-a reținut că există situații în care judecătorul de cameră preliminară va trebui oricum să analizeze aparența de temeinicie a acuzației, respectiv cea în care inculpatul trimis în judecată se află sub puterea măsurilor preventive, întrucât „*actul procesual prin care va dispune, la cerere sau din oficiu, în sens pozitiv sau negativ asupra stării de libertate*

⁷² I. Kuglay, în M. Udroui (coord.), op. cit., p. 2280; Minuta Întâlnirii președinților secțiilor penale ale ÎCCJ și Curților de Apel din 18 decembrie 2020, disponibilă pe www.inm-lex.ro; Jud. Timișoara, Încheiere finală camera preliminară din 22.10.2024; Jud. Timișoara, Încheiere finală camera preliminară nr. 179/2024 din 31.10.2024, consultate pe www.rejust.ro.

⁷³ M. Udroui, op. cit., p. 314.

⁷⁴ ÎCCJ, Încheierea nr. 31 din 27 septembrie 2018, nepublicată, *apud* M. Udroui, op. cit., pp. 314-315.

⁷⁵ M. Udroui, op. cit., p. 307; B. Micu, A. Zărafiu, R. Slăvoiu, op. cit., p. 546.

⁷⁶ C.Ap. Galați, Încheierea din 21.08.2025; Trib. București, Încheiere finală camera preliminară din 10.05.2024; Trib. Cluj, Încheiere finală camera preliminară nr. 90/2024 din 21.06.2024, consultate pe www.rejust.ro.

⁷⁷ C. Marin, op. cit., p. 24; Gh. Mateuț, op. cit., pp. 218-219; A. Zărafiu, Câteva probleme actuale și controversate privind camera preliminară.

⁷⁸ M. Udroui, op. cit., p. 315.

*a inculpatului se va fundamenta material pe evaluarea condiției premisă în materia măsurilor preventive: suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit infracțiunea*⁷⁹.

Deși analiza jurisprudenței conduce la concluzia că, *de lege lata*, condiția existenței probelor necesare (aparența de temeinicie) reprezintă o condiție de temeinicie, a cărei îndeplinire nu poate fi analizată de judecătorul de cameră preliminară⁸⁰, într-o cauză a fost admisă excepția de nulitate a ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, reținându-se că nu a fost îndeplinită „*condiția pozitivă de legalitate (substanțială) a actului de inculpare referitoare la existența unor probe din care să rezulte presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit infracțiunea pentru care a priori s-a dispus efectuarea în continuare a urmăririi penale*”⁸¹.

Referitor la posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a examina această condiție, în literatura de specialitate s-a reținut că „*examenul de legalitate substanțială a actului procesual de inculpare, din perspectiva condiției pozitive impuse de prevederile art. 15 și art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală este unul imanent funcției judiciare de cameră preliminară, înscriindu-se cu prisosință în sfera competenței funcționale a jurisdicției camerale*”⁸².

În ceea ce privește posibila suprapunere dintre verificarea condiției substanțiale pozitive – *a probei* - și analiza temeiniciei fondului, în doctrină se evidențiază faptul că delimitarea are la bază specia faptelor circumscrise obiectului probațiunii, deoarece „*spre deosebire de jurisdicția de judecată, care aplică standardul de probă dincolo de orice îndoială rezonabilă în raport de propoziția probatorie principală [art. 98 lit. a) din Codul de procedură penală, jurisdicția de cameră preliminară verifică existența unei propoziții probatorii (incidentale) de care depinde aplicarea legii [art. 98 lit. c) din Codul de procedură penală] – în sensul că din aceasta decurg consecințe juridice sub aspectul condițiilor ce configurează regimul actelor procesuale și procedurale a căror legalitate o controlează, frazată sub forma probabilității existenței, (...) aplicând standardul probatoriu al vinovăției probabile*”⁸³.

Având în vedere că îndeplinirea condiției suficienței probelor a fost analizată în camera preliminară, poate fi folosit același raționament și în privința verificării *legalității soluției de trimitere în judecată*, din perspectiva îndeplinirii condiției (pozitive) – „*existența probele necesare*” - impusă de art. 327 C.pr.pen.?

Întrucât judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea urmăririi penale în ansamblu, apreciez că raționamentul pentru care s-a constatat nelegalitatea ordonanței de inculpare ar putea fi utilizat și în privința examenului de legalitate a soluției de trimitere în judecată, urmând a prezenta mai multe argumente care să susțină această teză.

⁷⁹ A. Zarafiu, Câteva probleme actuale și controversate privind camera preliminară.

⁸⁰ Trib. Ialomița, Încheiere nr. 17/2025 din 30.05.2025, consultată pe www.rejust.ro.

⁸¹ Î.C.C.J., Secția penală, completul de doi judecători, Încheierea din data de 03.04.2024, ale cărei considerente sunt redată la nivelul hotărârilor identificate pe www.rejust.ro (C.Ap. Cluj, Hotărârea nr. 211/2024 din 22.05.2024; C.Ap. Bacău, Hotărârea nr. 105/2025 din 26.06.2025).

⁸² A se vedea și M. Udroi, Sinteze de procedură penală. Partea Specială, Ediția a 5-a, Vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 126.

⁸³ M. Udroi, Sinteze de procedură penală (2024), p. 126.

Existența unor probe pentru a se dispune o soluție reprezintă o condiție obligatorie (pozitivă) atât în privința *punerii în mișcare a acțiunii penale* [art. 15 C.pr.pen.⁸⁴ și art. 309 alin. (1) C.pr.pen.⁸⁵], cât și în cazul dispunerii *soluției de trimitere în judecată*. În acest sens, art. 327 lit. a) C.pr.pen. prevede că „Atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și există probele necesare și legal administrate, procurorul: a) emite rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată, dacă din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, că a fost săvârșită de inculpat și că acesta răspunde penal”.

Posibilitatea verificării aparenței de temeinicie a trimiterii în judecată pe calea examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței este susținută de *diferența dintre standardul de probațiune* ce trebuie îndeplinit pentru a se dispune trimiterea în judecată și cel cerut de lege pentru a se pronunța o soluție prin care se constată vinovăția - art. 396 C.pr.pen.⁸⁶. În acest sens, dacă analiza temeiniciei acuzației implică identificarea unui suport probator care să dovedească, *dincolo de orice îndoială rezonabilă*, vinovăția acuzatului, aparența de temeinicie a acuzației presupune doar identificarea unui fundament probator care să aibă aptitudinea de a susține trimiterea în judecată⁸⁷.

Analizând aparența de temeinicie a trimiterii în judecată, judecătorul verifică existența unei propoziții probatorii incidentale, („de care depinde aplicarea legii”), anume *existența probelor necesare* pentru a se dispune în mod legal trimiterea în judecată, aplicând, în mod evident, standardul probatoriu al *vinovăției probabile*.

În acest sens, verificarea acestei condiții nu prezintă riscul unei suprapuneri cu analiza temeiniciei acuzației, deoarece judecătorul de cameră preliminară, verificând existența probelor necesare pentru a se dispune trimiterea în judecată, nu va avea în vedere un standard de probă superior celui impus de lege pentru activitatea de urmărire penală, cel al vinovăției probabile. Nici dispozițiile art. 327 lit. a) C.pr.pen. nu stabilesc un standard superior, deoarece procurorul emite rechizitoriu atunci când, fiind respectate celelalte condiții, „în cauză au fost administrate probele necesare [...]: a) [...] dacă din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, a fost săvârșită de inculpat, iar acesta răspunde penal”.

Se mai reține în hotărârea ante-menționată faptul că această condiție – a probei – „reprezintă o garanție a drepturilor fundamentale ale acuzatului, întrucât previne arbitrariul

⁸⁴ Potrivit art. 15 C.pr.pen. „Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia”.

⁸⁵ Potrivit art. 309 alin. (1) C.pr.pen. „Acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că existența unor probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1)”.

⁸⁶ Conform art. 396 alin. (2) C.pr.pen., „Condamnarea se pronunță dacă instanța constată, *dincolo de orice îndoială rezonabilă*, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat”.

Potrivit art. 396 alin. (3) C.pr.pen., „Renunțarea la aplicarea pedepsei se pronunță dacă instanța constată, *dincolo de orice îndoială rezonabilă*, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 80-82 din Codul penal”.

Potrivit art. 396 alin. (4) C.pr.pen., „Amânarea aplicării pedepsei se pronunță dacă instanța constată, *dincolo de orice îndoială rezonabilă*, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 83-90 din Codul penal”.

⁸⁷ C. Marin, op. cit., p. 24; În doctrină se mai reține că „standardul probatoriu ce urmează a fi avut în vedere de procuror este cel al suficienței probei din care să rezulte că inculpatul a comis infracțiunea de care este acuzat” (M. Udrioiu, op. cit., p. 148).

și impune o inculpare rezonabilă, motivată de probe, a căror apreciere s-a realizat la standardul probatoriu impus de lege”. Astfel, „neîndeplinirea acestei condiții pozitive conduce la reținerea unei vătămări substanțiale și semnificative a drepturilor fundamentale ale inculpatului, prin formularea unei acuzații arbitrare în lipsa unei aparențe rezonabile de fundament probatoriu necesar (...)”.

Or, trimiterea în judecată în lipsa unui suport probator care să satisfacă standardul de probă al vinovăției probabile produce o vătămare substanțială în drepturile fundamentale ale inculpatului.

Verificarea condiției existenței probelor necesare (aparența de temeinicie a trimiterii în judecată) în faza de cameră preliminară ar fi în acord și cu dispozițiile legale care stabilesc competența funcțională a instanței de judecată, prefigurând *rolul activ subsidiar*. Conform art. 100 alin. (2) C.pr.pen., „În cursul judecării, instanța administrează probe la cererea procurorului, a persoanei vătămate sau a părților și, în mod subsidiar, din oficiu, atunci când consideră necesar pentru formarea convingerii sale”.

Sub acest aspect, în literatura de specialitate se susține că „*ipoteza în discuție (inițiativa instanței privind administrarea probelor – n.a.) trebuie să rămână excepția în planul inițiativelor probatorii în faza de judecată [...], fiind recomandată utilizarea acesteia cu maximă prudență, în funcție de particularitățile fiecărei spețe în parte, pentru a nu afecta caracterul echitabil al procesului penal, în special din perspectiva garanțiilor instituționale conferite de art. 6 parag. 1 CEDO*”⁸⁸.

Mai mult de atât, sarcina probei aparține celui care afirmă (*actori incumbit probatio*). Întrucât Ministerul Public este subiectul procesual care formulează acuzația, prin punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale, acestuia îi revine obligația de a dovedi împrejurările de fapt care o probează⁸⁹. Totuși, trebuie avut în vedere și faptul că, pentru a respecta principiul aflării adevărului, instanța trebuie să aibă inițiativa administrării probelor în vederea soluționării raportului penal de conflict sub toate aspectele deduse judecării⁹⁰.

Cu toate acestea, obligația instanței de a administra probe din oficiu nu exonerează Ministerul Public de obligația de a administra probe care să satisfacă standardul de probă al vinovăției probabile, astfel că verificarea aparenței de temeinicie a trimiterii în judecată în faza de cameră preliminară, ar corespunde exigențelor principiului aflării adevărului, pe de o parte, respectiv limitelor rolului activ subsidiar, de cealaltă parte.

Analiza judecătorului de cameră preliminară asupra aparenței de temeinicie a trimiterii în judecată s-ar limita strict la *identificarea unui suport probator necesar pentru a fi dispusă soluția de trimitere în judecată*, prin raportare la standardul de probă al *vinovăției probabile*, urmând ca, în cursul cercetării judecătorești, instanța să administreze probe din oficiu numai în subsidiar, pentru a-și forma convingerea *dincolo de orice îndoială rezonabilă*.

Chiar dacă judecătorul de cameră preliminară ar constata, cu ocazia soluționării cererilor și excepțiilor, existența probelor necesare pentru a se dispune trimiterea în judecată, instanța va putea pronunța în continuare soluția achitării în baza la art. 16 alin. (1)

⁸⁸ M. Udriou, M. Popa, în M. Udriou (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, p. 706.

⁸⁹ A. Crișu, op. cit., p. 333.

⁹⁰ *Idem*, p. 334.

lit. c) C.pr.pen.⁹¹, întrucât evaluarea temeiniciei acuzației în faza de judecată se realizează prin filtrul standardului de probă al dovedirii acuzației dincolo de orice îndoială rezonabilă⁹².

Desigur, evaluarea condiției probei, atât prin raportare la standardul de probă al vinovăției probabile, cât și cel al dovedirii acuzației dincolo de orice îndoială rezonabilă, nu presupune o apreciere strict sub aspect cantitativ, ci se apreciază în mod particular, în funcție de circumstanțele cauzei.

În ceea ce privește consecințele neîndeplinirii standardului de probă necesar pentru a dispune trimiterea în judecată, nelegalitatea soluției de trimitere în judecată ar putea fi sancționată aplicând *nulitatea relativă*. Suplimentarea probatorului nu este posibilă în camera preliminară, astfel că nelegalitatea nu poate obiectul unei remedieri în procedura incidentală. În acest sens, singura modalitate prin care se poate înlătura vătămarea produsă este desființarea actului în care se materializează dispoziția de trimitere în judecată, urmată de restituirea cauzei la parchet.

Acceptând faptul că, la acest moment, este puțin probabil ca aparența de temeinice a trimiterii în judecată să fie verificată în camera preliminară, în jurisprudență pot fi identificate cauze în care se reține că nerespectarea condiției suficienței probelor poate conduce la invalidarea altor acte aflate în raport de interdependență cu rechizitoriul, cum este cazul ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale⁹³.

Întrucât se admite că *neîndeplinirea standardului de probă cerut de lege*, din perspectivă procedurală, *atrage nelegalitatea unui act de urmărire penală*⁹⁴, efectul nelegalității se răsfrânge și asupra soluției de trimitere în judecată, tot în considerarea insuficienței probatorii, întrucât între ordonanța de urmărire penală și actul de sesizare a instanței există o *relație de interdependență*⁹⁵.

Încercând a prezenta, pe scurt, o perspectivă de drept comparat asupra procedurilor preliminare din legislațiile statelor care au fost sursa principală de inspirație a legiuitorului în reglementarea camerei preliminare, trebuie remarcat faptul că atât sistemul de drept italian, cât și cel german, recunosc posibilitatea judecătorului competent în procedura preliminară a procesului să verifice aparența de temeinicie a trimiterii în judecată.

În sistemul italian, în procedura *audienței preliminare (udienza preliminare* – art. 416 și urm. C.pr.pen. italian) competența de a verifica trimiterea în judecată aparține judecătorului de audiență preliminară (*giudice dell'udienza preliminare*). Potrivit art. 425 alin. (3) C.pr.pen. italian⁹⁶, judecătorul poate dispune *neînceperea judecării* chiar și atunci când „*probele sunt insuficiente, contradictorii sau nu au aptitudinea de a susține acuzația în fața instanței*”. În doctrină, s-a arătat că în sistemul italian judecătorul poate verifica inclusiv existența unui suport probator care să susțină acuzația formulată, „*pentru a împiedica*

⁹¹ Potrivit art. 396 alin. (5) C.pr.pen.: „Achitarea inculpatului se pronunță în cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d)”. Conform art. 16 alin. (1) lit. c) C.pr.pen.: Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu poate fi exercitată dacă: (...) c) *nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea*”.

⁹² Jud. Zalău, Sentința nr. 245/2025 din 13.06.2025; C.Ap. Brașov, Hotărârea nr. 26/2020 din 24.04.2020, consultate pe www.rejust.ro.

⁹³ Trib. Bihor, Încheiere finală camera preliminară nr. 68/2025 din 05.05.2025, consultată pe www.rejust.ro.

⁹⁴ M. Udrioiu, Sinteze de procedură penală (2024), p. 126

⁹⁵ *Idem*, p. 127.

⁹⁶ Consultat pe www.legal-tools.org/doc/aee4e8/pdf, la data de 23.05.2025.

*inițierea unei judecăți inutile și a evita ca în fața judecătorului natural (al fondului) să ajungă procese neasistate de suficiente surse probatorii*⁹⁷.

În sistemul german, corespondentul instituției camerei preliminare îl constituie procedura intermediară⁹⁸, reglementată la nivelul art. 199 și urm. din C.pr.pen. german. Potrivit art. 203 C.pr.pen. german⁹⁹, judecătorul dispune începerea judecății „*dacă există suficiente temeiuri de a bănuși că persoana acuzată a săvârșit infracțiunea pentru care a fost trimis în judecată*”. Se constată că, similar sistemului italian, judecătorul verifică inclusiv aparența de temeinicie a trimiterii în judecată, pentru a preîntâmpina judecarea unei cauze fără existența suportului probator necesar.

CONCLUZII

Prin intermediul acestei lucrări am urmărit să surprind delimitarea dintre noțiunile de *legalitate*, respectiv *regularitate* și, totodată, să analizez, dintr-o altă perspectivă, dimensiunea controlului de legalitate a actului de sesizare a instanței.

Astfel, apreciez că examenul de legalitate ar trebui să presupună verificarea, cumulativă, a *legalității soluției de trimitere în judecată*, prin raportare la condițiile prevăzute la art. 327 C.pr.pen. [(i) respectarea dispozițiilor legale care garantează aflarea adevărului, (ii) caracterul complet al urmăririi penale, (iii) legalitatea probelor administrate], respectiv a *regularității actului de sesizare a instanței*, prin prisma exigențelor de conținut și de formă prevăzute la art. 328–329 C.pr.pen. Această concluzie, împărtășită și în literatura de specialitate, este susținută de evoluția jurisprudenței privitoare la verificarea legalității actului de sesizare a instanței.

În ceea ce privește cerința referitoare la existența probelor necesare pentru a se dispune trimiterea în judecată (aparența de temeinicie a trimiterii în judecată), deși este prevăzută la art. 327 lit. a) C.pr.pen., este puțin probabil să fie analizată, *de lege lata*, pe calea examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței, chiar și exclusiv din perspectivă procedurală. Cu toate acestea, nu este exclusă o regândire a obiectului fazei de cameră preliminară pentru a include analiza aparenței de temeinicie a trimiterii în judecată în conținutul examenului de legalitate a actului de sesizare a instanței.

Constatarea neregularității rechizitoriului are efect declanșarea procedurii incidentale prevăzută la art. 345 alin. (3) C.pr.pen., urmată sau nu de restituirea cauzei la parchet, în timp constatarea nelegalității soluției de trimitere în judecată, în considerarea anumitor vicii de legalitate ce fac inoperabilă procedura incidentală, are ca urmare sancționarea actului de sesizare cu nulitatea absolută sau relativă, după caz.

⁹⁷ A. Zarafiu, *Câteva probleme actuale și controversate privind camera preliminară*; În același sens, C. Marin, op. cit., p. 30.

⁹⁸ Gh. Mateuț, op. cit., p. 201.

⁹⁹ Consultat pe www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html, la data de 23.05.2025.